

Nytt fra EU-delegasjonen om **Kommunal- og regionalpolitikk**

Innholdsfortegnelse

1. Kypros tar over formannskapet.....	2
2. Diskusjoner om neste langtidsbudsjett.....	2
3. EU på vei inn i en boligkrise?.....	4
4. European Affordable Housing Plan og European Housing Construction Strategy	9
5. Oppdatert bypolitikk – en agenda for byer	13
6. EU gjør mer for å sikre demokratiet – et demokratiskjold.....	15
7. Revidering av EUs arktiske politikk.....	18
8. Aktuelle lovsaker for kommunale sektor	19
9. Kommuneøkonomi i fritt fall?	21
10. Applikasjon for EU prosjekter	25
11. På kalenderen framover	26

1. Kypros tar over formannskapet

Den **første januar 2026** tar Kypros over formannskapet i EU. I en avgjørende periode for EU, hvor flere viktige saker må avklares og ferdigforhandles. De siste seks månedene har Danmark hatt formannskapet i EU og har ifølge ryktene fått gode skussmål fra de fleste medlemslandene.

Danskene er kjent som effektive forhandlere og har hatt fokus på å lande innledende forhandlinger om neste langtidsbudsjett (i periode 2028-2034). Videre har de hatt en viktig oppgave med å få landene til å enes om Kommisjonens forskjellige «omnibus» forenklingssaker.

Kypros ble medlem av EU i 2004 og medlem av eurosone i 2008. Som et av EUs minste land (både i størrelse og befolkning), har landet en stor oppgave foran seg. Kypriotene er kjent for å ha hente inn støtte under presidentskapet – og en rekke byråkrater fra EU land bidrar til at Kypros får gjennomført formannskapet på en god måte.

Dessverre har ikke Kypros lansert sitt formannskapsprogram enda. Det forventes at dette gjøres rett før nyåret eller i januar. Derimot er det forventet at Kypros vil sette søkelys på migrasjon, øke EUs konkurranseevne – samt at boligpolitikk vil være en hovedprioritet. En annen viktig sak vil være å få framdrift i forhandlingene om EUs neste langtidsbudsjett.

2. Diskusjoner om neste langtidsbudsjett

EUs neste langtidsbudsjett er den store saken i Brussel og vil nok være et hovedtema neste år. Der hvor forhandlingene om det nye Konkurransseemnefondet og Horisont Europa ryktes å gå framover forholdsvis raskt, er det verre med forslaget til de «Nasjonale og Regionale Planene». Eller det som i Brussel er blitt kjent som «The Fund».

I all hovedsak er det stor motstand mot å slå sammen det som i dag er EUs regionalfond og landbruksfondet. Spesielt er denne misnøye kommet til uttrykk igjennom parlamentet, hvor en rekke framtrepende parlamentariker er imot den manglende involveringen av regionalt nivå i det framtidige budsjettet.

En svært stor del av EU-budsjettet brukes på områder der regionene har direkte ansvar, for eksempel:

- *Klimatiltak og energiomstilling*
- *Infrastruktur*
- *Landbruk og distriktsutvikling*
- *Lokal integrering av migranter*
- *Digitalisering og innovasjon*

Det er spesielt en frykt for at nye programmer ikke vil involvere det regionale nivået i planlegging og gjennomføring. For mange regioner er det også alvorlig gitt at finansiering fra nasjonalt nivå er redusert de siste årene.

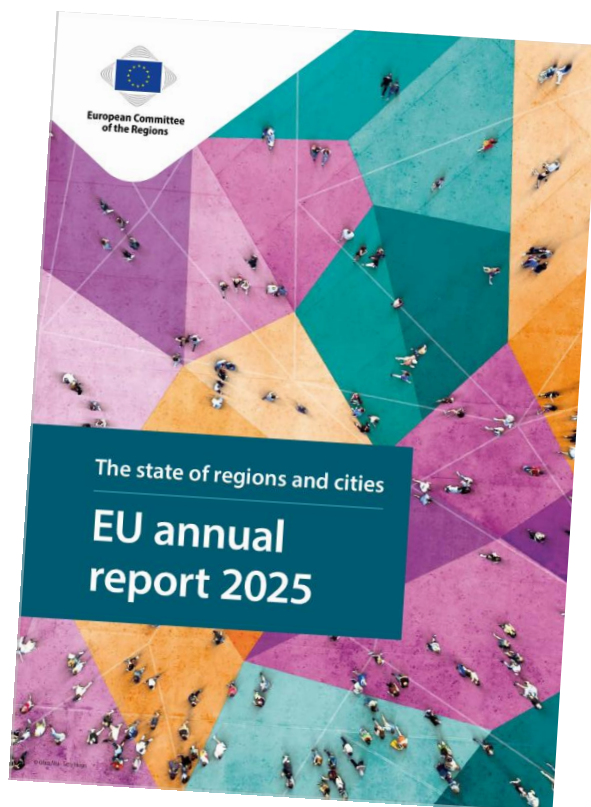
Regionkomiteen (CoR) har allerede levert flere uttalelser og dokumenter knyttet til EUs langtidsbudsjett for 2027–2033, og de har vært svært aktive i å fremme sine synspunkter på hvordan budsjettet skal utformes, spesielt med tanke på regionalt nivå. Noen av hovedpunktene fra CoR har vært:

- *Samhørighetspolitikk som en fortsatt prioritet:* CoR har understreket at samhørighetspolitikken (som inkluderer strukturfondene og investeringer i utvikling av regioner) fortsatt må være en sentral prioritet i det kommende budsjettet. Regionene ser på denne politikken som et viktig verktøy for å redusere økonomiske ulikheter og fremme bærekraftig vekst på tvers av EU. De har advart mot kutt i midlene til strukturfondene og krevd at det ikke skal gjøres innskrenkninger i støtte til de mest utsatte regionene, spesielt i de som har fått økonomiske nedgangstider etter pandemien eller krigen i Ukraina.
- *Partnerskap og beslutningstaking:* CoR har uttrykt bekymring for at partnerskapsprinsippet ikke blir fulgt godt nok i MFF-prosessen. Dette prinsippet krever at EU, medlemslandene og regionale myndigheter samarbeider tett i utformingen og implementeringen av EU-programmer. Regionkomiteen mener at det er behov for bedre partnerskap og mer inkludering av regionale aktører i beslutningsprosessen om hvordan midler fordeles. CoR har også etterspurt mer involvering av regionale myndigheter i planlegging av programmer, særlig i lys av at det ofte er de regionale myndighetene som har størst innsikt i lokale behov.
- *Mer fleksibilitet for regionene:* CoR har understreket at regionene må ha mer fleksibilitet til å tilpasse midlene etter egne behov og utfordringer. Dette gjelder særlig i forbindelse med:

Grønn omstilling: Å sikre at de regionale myndighetene kan bruke EU-midler til å finansiere lokale klima- og miljøprosjekter uten for mange byråkratiske hindringer.

Digitalisering og innovasjon: Regionene bør kunne bruke midlene til å fremme teknologisk utvikling og digital transformasjon, spesielt i land eller regioner som er økonomisk mindre utviklet.

Finansiering for alle: CoR har også gjort det klart at små og mellomstore regioner trenger bedre tilgang på finansiering til innovasjon, forskning og digitalisering. De har argumentert for at innovasjon skal være tilgjengelig for alle regioner, ikke bare de som allerede er teknologisk avanserte.

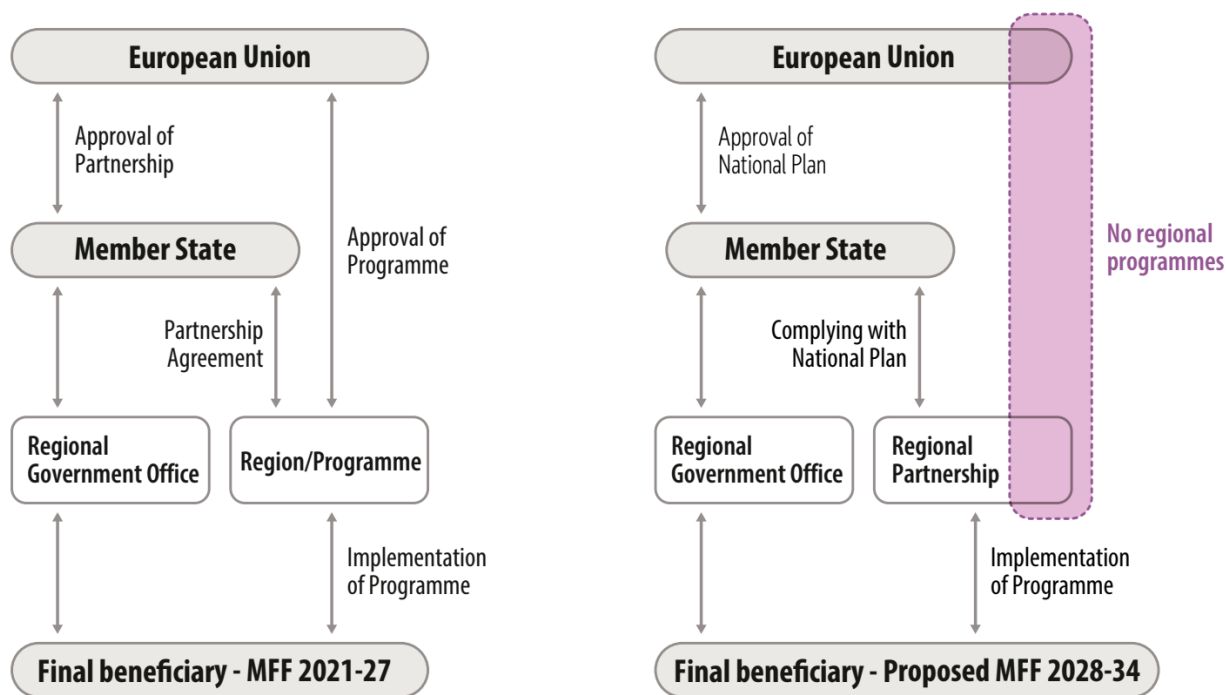

Figure 2 — National/regional plans - what is the main difference?
Source: CoR compilation

Illustrasjon som viser hvordan CoR mener det regionale nivået vil "hoppes" over i EUs nye budsjett. Illustrasjonen er hentet fra CoRs State of the Regions: *The state of regions and cities - EU annual report 2025* ©European Union 2025.

Det som er sikkert, er at debatten om framtidens budsjett i EU ikke er over og vil fortsette – antakeligvis med økende styrke i 2026. Samtidig er debatten om EUs neste langtidsbudsjett et av de første tegnene på de tøffe valgene europeiske land må ta i framtiden. Hvor økende utgifter til forsvarssatsninger må finansieres og demografien vil føre til økte utgifter til helse- og omsorgstjenester.

3. EU på vei inn i en boligkrise?

Er EU på vei inn i en boligkrise? Eller er det allerede en boligkrise? I Brussel og mange andre hovedsteder er det nok mange som vil svare bekreftende på spørsmål nummer to. At vi allerede har en boligkrise i mange europeiske land.

Litt lengre ned i dette nyhetsbrevet kan du få lese nærmere om EUs ny plan for rimelige boliger (European Affordable Housing Plan). Men først kan det være interessant å se litt nærmere på hva situasjonen faktisk er i det europeiske boligmarkedet.

I oktober kom Generaldirektoratet for økonomi og finansielle tjenester (DG ECFIN) med en større rapport som tar for seg boligmarkedet i EUs medlemsland [*Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies*](#).

Rapporten vil sammen med [de 77 rådene fra ekspertgruppen](#) danner grunnlaget for Kommisjonens «*European Affordable Housing Plan*».

Rapporten som er utarbeidet av DG ECFIN gir en fin oversikt over hva status er i det europeiske boligmarkedet, og tar også for seg de økonomiske sidene i EUs medlemsland – for eksempel hvordan låneordninger bidrar til inflasjon i boligmarkedet. Eksempelvis har nylig den [danske sentralbanken](#) påpekt

at økte boligpriser kan medføre finansiell ustabilitet. Hensikten med rapporten er å gi innsikt i situasjonen i ulike land og hvilke politiske handlingsvalg som kan være tilgjengelige

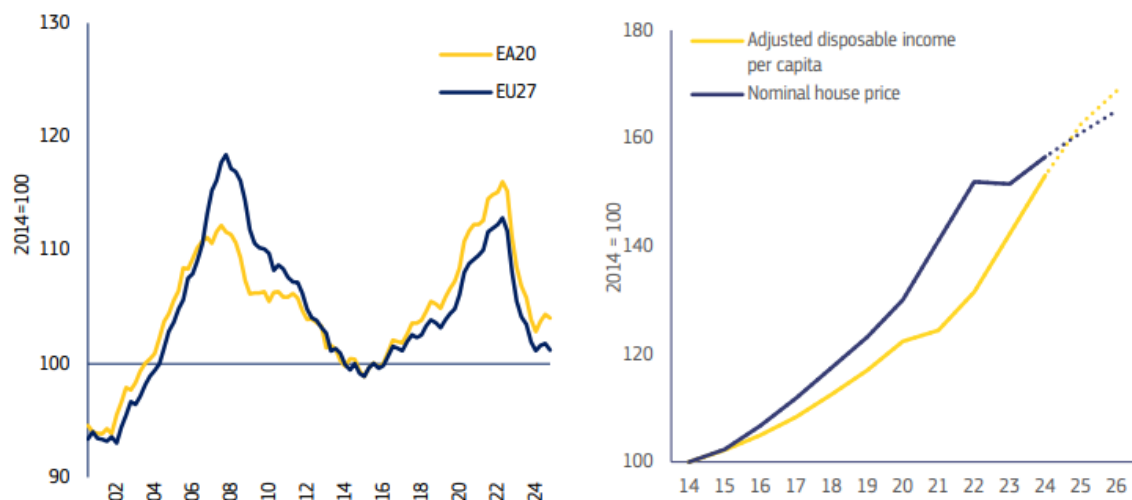
Det påpekes i rapporten at løsningen for europeisk boligpolitikk er svært kompleks og at en må se på en rekke områder for å finne løsninger. Det at så mange land er påvirket av økende boligpriser, viser at dette er et felles problem. Derfor er det en viktig politisk prioritet for EU.

Hva er trendene i boligmarkedet

Boligprisene har steget mye raskere enn inntektene de siste årene. Siden finanskrisen har denne veksten vært svært sterk – med en akselerasjon siden 2024. Vi er altså inne i en periode med svært store økninger i prisene. Økningen i boligpriser har gjort at rimelige boliger så og si er umulige å finne i pressområder. I tillegg er leiemarkedene i mange medlemsland små og ikke velfungerende.

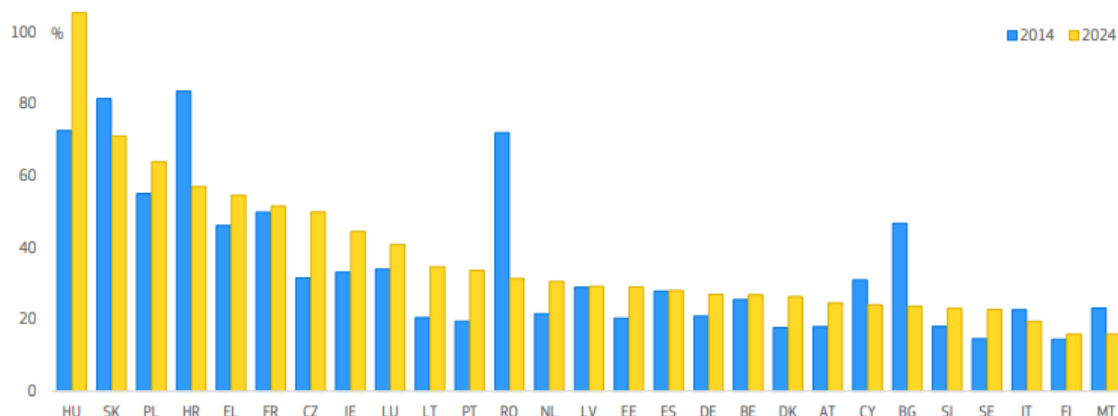
Prisene i boligmarkedet presses opp av dem med høy inntekt. Derimot har økte renter gjort at mange husholdninger har opplevd anstrengt økonomi. Siden 2008 har andelen personer som eier bolig vært fallende i medlemslandene med høyest inntekt. I de fleste land er andelen av inntekt som brukes på å betjene lån betydelig høyere enn i 2014.

Graph 8: **Price-to-income ratio (lhs) EU and EA, 2000-2024, and EU nominal house price and income growth (rhs), 2013-2026**

Figur 8: Pris-inntektsforhold (venstre side) EU og EA, 2000–2024, og EUs nominelle boligpris- og inntektsvekst (høyre side), 2013–2026. Kilde: *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* ©European Union 2025.

Graph 11: **Mortgage service as % of income (first year of mortgage), 2014 and 2024**

Figur 11: Boliglån som andel av inntekt (første år med boliglån), 2014 og 2024. Kilde: *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* ©European Union 2025.

Demografi og flyttetrender har også preget boligmarkedet de siste årene. Urbanisering øker prisene i byer, og migrasjon medfører anstrengte boforhold i pressområder. En annen viktig faktor er at flere og flere europeere bor alene, og at det er færre tradisjonelle familier. Dette gjør at enda flere skal inn i boligmarkedet, og at behovet for mindre leiligheter er økende.

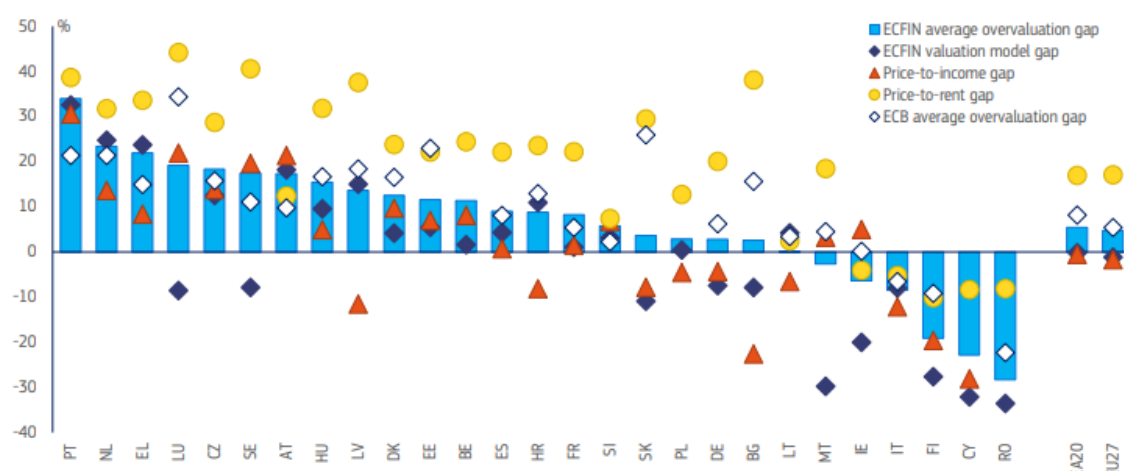
Studien finner at korttidsutleie medfører økte boligpriser i enkelte områder. Det samme gjelder områder med gode pendlingsmuligheter, ettersom flere europeere benytter muligheten til å jobbe hjemmefra.

Når er boligprisene «for høye»?

Rapporten tar også for seg hvordan for høy prisvekst i boligmarkedet kan være makroøkonomisk utfordrende. Spørsmålet er når boligprisene når et nivå der husholdningene har for mye gjeld, og hvor en mulig boble i boligmarkedet kan oppstå.

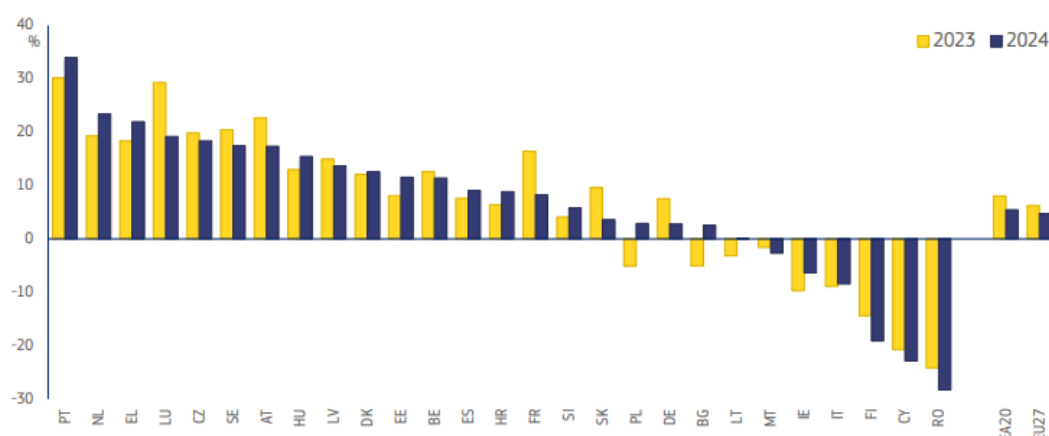
Funnene er at i svært mange land i EU er boligmarkedet priset «for høyt» i disse dager. Det gjelder spesielt Portugal, hvor det tegner seg en form for boble i boligmarkedet. Andre land hvor prisene ligger om lag 10–20 prosent for høyt, er for eksempel Luxembourg, Østerrike, Tsjekkia og Sverige.

Graph 13: Estimates of over-valuation according to the Commission and ECB methodologies 2024

Figur 13: Estimater av overvurdering i henhold til Kommisjonens og ECBs metoder 2024. Kilde: *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* ©European Union 2025.

Graph 15: Average overvaluation gap according to the Commission, 2023, 2024

Figur 15: Gjennomsnittlig overvurderingsgap ifølge Kommisjonen, 2023, 2024. Kilde: *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* ©European Union 2025.

Hva kan gjøres for å møte utfordringene i boligmarkedet?

Det er en rekke ting som kan gjøres for å møte utfordringene i boligmarkedet – men det finnes ikke én spesifikk løsning. Rapporten konkluderer med at innsats må gjøres på europeisk, nasjonalt og lokalt nivå.

Rapporten peker på at hovedårsaken til de høye prisene i boligmarkedet i EU er at det bygges for lite. Etterspørselen ligger langt over nybyggingen og presser prisene opp. Raskere planleggingsprosesser og økt boligbygging er to konkrete forslag som kan løse disse utfordringene. Klare definerte soner for bygging er også viktig. Lite byggeklare tomter medfører økte priser på land – og gjør nybygg svært dyre.

Digitalisering er et annet område hvor det er et stort potensial i mange europeiske land. Tabellen under viser hvordan Verdensbanken mener kvaliteten er på plan og byggeprosessen i medlemslandene. Rapporten tar også opp hvordan lån distribueres i medlemslandene, og hvor store forskjellene er. Subsidierte lån fra staten finnes i en rekke land – og kan i prinsippet bidra til høyere boligpriser, selv om det er populært hos velgerne. Skattelegging er også en annen faktor. For eksempel er skatt ved salg av bolig i Belgia hele 12,7 prosent, mens den i andre land – slik som i Portugal – er rundt 0,3 prosent. I en rekke land er også skatt på bolig en faktor som øker sosiale skiller – da de i all hovedsak gagnar de som eier bolig.

Table 3: **Building permit procedures in EU countries**

	Austria	Belgium	Bulgaria	Cyprus	Czech Republic	Denmark	Estonia	Finland	France	Germany	Greece	Hungary	Ireland	Italy	Latvia	Lithuania	Luxembourg	Malta	Netherlands	Poland	Portugal	Romania	Slovakia	Slovenia	Spain	Sweden
Exemptions	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Building notice	■		■		■	■	■	■	■				■	■	■		■	■		■	■		■	■		■
Light procedure							■	■		■			■		■	■			■				■		■	
Regular procedure	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Regularization																			■							
No information											■															

Source: Branco Pedro, J., Meijer, F. and H. Visscher (2011): Comparison of building permit procedures in EU countries. TU Delft.

Tabell 3: Byggetillatelsesprosedyrer i EU-land. Kilde: *Housing in the European Union: Market Developments, Underlying Drivers, and Policies* ©European Union 2025.

4. European Affordable Housing Plan og European Housing Construction Strategy

Den **16. desember** la Kommisjonen fram den etterlengtede planen for rimelige boliger, som på engelsk er kjent som en [*European Affordable Housing Plan*](#).

I prinsippet er planen kun en av fire tiltak som ble lagt fram, de tre andre var:

- *European Construction Strategy*
- Revidering av statsstøtteregelverket under støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning (SGEI).
- *Oppdatert informasjon om New European Bauhaus*

I dette nyhetsbrevet konsentrere vi oss i all hovedsak om planen for rimelige boliger strategien for byggsektoren.

Planen var opprinnelig varslet i 2026, men ble framskyndet av Kommisjonspresident Ursula von der Leyen og presentert allerede denne høsten. Kommisjonen understreker at boligpolitikk i hovedsak er medlemslandenes ansvar. Samtidig peker den på behovet for økt samarbeid på EU-nivå for å håndtere det den omtaler som en strukturell boligkrise. Ifølge Kommisjonens anslag er det behov for mer enn to millioner nye boliger årlig i EU. Dette innebærer en økning på rundt 650 000 boliger sammenlignet med dagens nivå, og vil kreve investeringer på om lag 153 milliarder euro per år.

Planen bygger på fire hovedpilarer: å øke boligtilbudet, mobilisere investeringer, legge til rette for umiddelbar støtte og reformer, samt støtte grupper som er hardest rammet av boligkrisen. Disse er videre konkretisert gjennom ti tiltak.

Økt boligtilbud og mindre byråkrati

Kommisjonen peker på at både nybygging og rehabilitering går for sakte, og fremhever bedre utnyttelse av eksisterende bygningsmasse som et viktig virkemiddel. Samtidig varsles økt regulering av korttidsutleie.

For å styrke bygg- og anleggssektoren viser Kommisjonen til store utfordringer knyttet til arbeidskraft, innovasjon og markedsfragmentering. Det anslås at sektoren kan mangle over sju millioner arbeidstakere innen 2035. EU vil derfor støtte innovasjon og kompetansebygging gjennom blant annet New European Bauhaus og Erasmus+. En egen bygg- og anleggstjenestelov er varslet i fjerde kvartal 2026, med mål om å skape et bedre fungerende indre marked.

Videre planlegges et såkalt «omnibus»-forslag for boligpolitikk i 2027, som skal forenkle og redusere EU-regelverk som kan hindre boligbygging. Medlemslandene oppfordres også til å redusere nasjonale tilpasninger som går lenger enn EUs minimumskrav.

Mer kapital til boligbygging

Et sentralt element i planen er å mobilisere både offentlige og private investeringer. Den europeiske investeringsbanken (EIB) har allerede økt finansieringen av boligprosjekter med 40 prosent i 2025. Gjennom InvestEU varsles ytterligere 10 milliarder euro til boliginvesteringer.

Kommisjonen foreslår også endringer i statsstøtteregelverket for tjenester av allmenn økonomisk betydning (SGEI). Her innføres en egen kategori for rimelige boliger, noe som skal gjøre det enklere for myndigheter å gi offentlig støtte til sosiale og rimelige boligprosjekter. Endringene er EØS-relevante.

Regulering av korttidsutleie og spekulasjon

I fjerde kvartal 2026 varsles en ny Affordable Housing Act. Denne skal gi medlemslandene bedre verktøy for å støtte rimelige boliger, og vil blant annet inneholde ny lovgivning rettet mot utfordringer knyttet til korttidsutleie.

Kommisjonen vil også analysere hvordan spekulasjon og investeringer i eiendomsmarkedet bidrar til prisvekst. Selv om det foreløpig ikke varsles konkret lovgivning, legges det opp til økt transparens i eiendomsmarkedene.

Støtte til unge og sårbare grupper

Planen inneholder egne tiltak rettet mot unge, lavinntektsfamilier og hjemløse. Det varsles økte investeringer i studentboliger gjennom den paneuropeiske boligplattformen, i samarbeid med universiteter og gjennom Erasmus+. I tillegg skal en ny «anti-fattigdomsstrategi» støtte medlemslandene i arbeidet med å redusere hjemløshet. En egen energipakke rettet mot husholdninger er varslet i 2026, med mål om lavere energikostnader.

Ny europeisk boligallianse

I tredje kvartal 2026 vil Kommisjonen lansere en European Housing Alliance, i tilknytning til European Housing Summit under irsk formannskap. Alliansen skal fungere som en arena for samarbeid og kunnskapsdeling mellom medlemslandene og ulike forvaltningsnivåer.

Vanskelig balanse

For enkelte vil planen fremstå som mindre ambisiøs enn forventet. Samtidig bærer den preg av en krevende avveining mellom behovet for felles tiltak og hensynet til medlemslandenes kompetanse på boligområdet. At framleggelsen ble framskyndet med nesten et halvt år, har også begrenset muligheten for ferdig utformede tiltak.

For Norge blir det særlig viktig å følge den kommende lovgivningen og vurdere muligheten for deltakelse i European Housing Alliance. Alliansen kan bli en viktig arena både for kunnskapsdeling og for å påvirke utviklingen av framtidig EU-regelverk på boligområdet.

European Strategy for Housing Construction

Den 16. desember 2025 lanserte EU-kommisjonen en omfattende strategi for byggsektoren, som en del av den bredere europeiske planen for rimelige boliger. Strategien, med tittelen «A more competitive and productive construction industry», har som mål å styrke konkurransekraften, produktiviteten og innovasjonen i byggsektoren, samtidig som den adresserer både miljø- og arbeidskraftutfordringer.

En Mangfoldig og Kompleks Sektor

Den europeiske byggsektoren er preget av et stort antall små og mellomstore bedrifter, såkalte «mikrofirmaer», som sammen utgjør en kompleks verdikjede. Denne kjeden strekker seg fra produksjon av byggematerialer til arkitektur, ingeniørtjenester og vedlikehold. Sektoren sysselsetter rundt 6,6 millioner mennesker, som representerer omtrent 12 % av EUs totale verdiskapning.

Samtidig står sektoren overfor store utfordringer. Blant annet investerer svært få bedrifter i langsiktige løsninger, og byggsektoren er ansvarlig for nesten 35 % av alt avfall i EU, samt 5–12 % av klimagassutslippene. Kommisjonens nye strategi søker å bøte på dette ved å fokusere på fire hovedområder.

Fire hovedområder i Strategien

Strategien bygger på fire hovedområder som Kommisjonen mener sektoren må ha en sterk utvikling.

Forenkling og digitalisering av tillatelsesprosesser

Kommisjonen planlegger å forenkle og digitalisere tillatelsesprosesser for boligbygging. En omfattende studie, som vil gjennomføres fra desember 2025 til oktober 2026, skal vurdere hvordan byggesaksbehandling foregår i de 27 medlemslandene. Studien vil også kartlegge graden av digitalisering, og deretter bli grunnlaget for en ny omnibus for boligpolitikk i 2027.

Støtte innovasjon og oppskalering

Byggsektoren lider av lav innovasjon og motvilje mot langsiktige investeringer. Kommisjonen har derfor som mål å akselerere utviklingen av standarder for byggprodukter, særlig i forbindelse med den nye byggevareforordningen. Et nytt initiativ for finansiering av innovative byggematerialer og teknologier vil bli støttet av Den europeiske investeringsbanken (EIB) og New European Bauhaus.

Sikre tilgang til råmaterialer

Økende priser på byggevarer og lavt nivå av gjenbruk er et annet stort problem. Kommisjonen vil derfor jobbe for å fjerne hindringer for fri bevegelse av sekundære byggematerialer, og bidra til å skape en stabil, bærekraftig forsyning av både primære og sekundære materialer.

Sikre tilgang til tjenester og kompetanse

Byggsektoren har vanskeligheter med å tiltrekke seg unge arbeidstakere og lider av lav mobilitet på tvers av landegrensene. Kommisjonen foreslår derfor opprettelsen av et «Skills Portability Initiative», som skal gjøre det lettere for fagarbeidere å bruke sine kvalifikasjoner i ulike EU-land. I tillegg vil det bli lagt fram en ny bygg- og anleggstjenestelov, som skal gjøre det lettere å integrere byggtjenester i det indre markedet.

Betydelige Prosesser og Endringer på Horisonten

Kommisjonens strategi er omfattende, og flere viktige prosesser er satt i gang:

Digitalisering av byggsektoren: Fra 2028 vil det bli obligatorisk for alle medlemsland å bruke «Digital Product Passport» for byggematerialer, som skal lette datadeling og informasjonsutveksling på tvers av landegrensene.

Standardisering og harmonisering: Kommisjonen vil akselerere utviklingen av nye produktstandarder, som blant annet vil omfatte sement, metallprodukter og vinduer. Standardiseringsprosesser for modulære byggesystemer vil også starte tidlig i 2026.

Fjerning av regulatoriske hindringer: Kommisjonen vil adressere fragmenteringen av end-of-waste-kriterier for byggematerialer og legge fram forslag om obligatoriske digitale før-rivingrevisjoner (pre-demolition).

En stor del av strategien er rettet mot å hjelpe byggsektoren med den grønne omstillingen. Med EUs mål om å redusere utslippene betydelig frem mot 2030, er det forventet at sektoren vil måtte skape rundt 160 000 nye «grønne jobber». En stor del av dette arbeidet vil fokusere på å renovere eksisterende bygninger for å kutte klimagassutslipp, samt fremme bruk av bærekraftige materialer og teknologi.

Er Byggsektoren Klar for Endringene?

Kommisjonen har satt ambisiøse mål for byggsektoren, og strategien har blitt møtt med både støtte og skepsis. Spesielt har det vært debatt rundt omfanget av harmonisering og digitalisering. Flere aktører i sektoren, som FIEC (European Construction Industry Federation), har uttrykt bekymring for at den foreslåtte standardiseringen kan gå for langt og kanskje ikke tar tilstrekkelig hensyn til sektorens spesifikke behov.

For Norge, som er delaktig i flere ekspertgrupper for fremtidige diskusjoner om byggsektoren, representerer dette en mulighet til å vurdere hvordan disse endringene vil påvirke norsk byggindustri. Det store spørsmålet som gjenstår, er om sektoren er moden nok for en så dyp europeisk integrering som Kommisjonen ønsker, og om de nødvendige investeringene og kompetansebyggingen kan gjennomføres på en bærekraftig måte.

Kommisjonens strategi gir imidlertid et klart signal om at byggsektoren står overfor store endringer, og det vil bli spennende å følge utviklingen i årene som kommer.

5. Oppdatert bypolitikk – en agenda for byer

Den **3. desember** la Kommissjonen en ny agenda for byer. Agendaen er omtalt som «[EU Agenda for Cities: for growth and prosperity](#)». Målet med agendaen er et økt fokus på bypolitikk, samt en anerkjennelse av byer/kommuner er essensielle for at EU skal nå sine mål og at mange urbane områder i EU i dag står i store utfordringer.

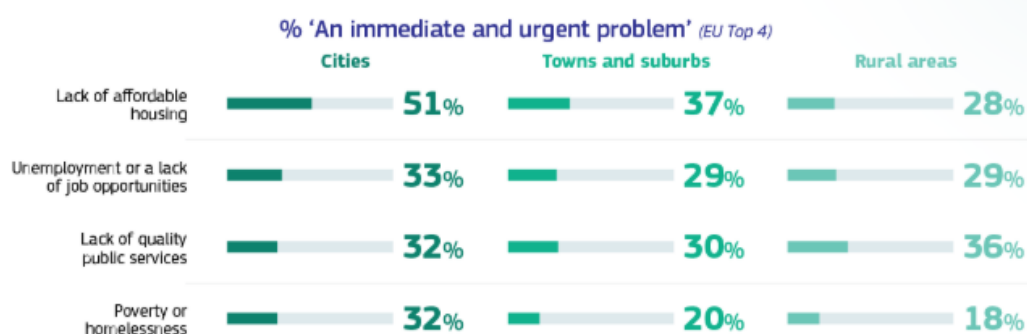
Lanseringen av agendaen indikerer også et økt fokus i EU på bypolitikk og at distriktsområder nedprioriteres i forhold til hva fokuset var under forrige Kommissjon. Det foreslås ikke konkret ny lovgivning, men fokus på dialog om mulige forenklinger av lovgivning som er til hindre for EUs konkurransekraft.

Et kontinent som urbaniseres

Omtrent 75 prosent av EUs befolkning bor i urbane områder. Dette antallet er økende og kun 25 prosent av EUs befolkning bor i det som kan karakteriseres som distriktsområder. Dette gjør at EUs byer er sentrale for framtidig vekst, innovasjon, bærekraftig utvikling og sosial inkludering. Felles utfordringer for byer i dag er mangel på boliger, hjemløshet, arbeidsledighet og jobbmuligheter samt lav kvalitet på offentlige tjenester. Spesielt boligmangel er en stor utfordring hvor over 51 prosent av de spurte i [Eurobarometeret](#) dette året, mente at dette var et spesielt stort problem.

Most pressing issues for citizens in cities, towns and suburbs, and rural areas

Respondents were presented with eight problems; for each problem, they were asked to assess whether it is urgent or not.

De mest presserende problemene for innbyggerne i byer, tettsteder, forsteder og landlige områder, Kilde: [Eurobarometeret](#), ©European Union 2025.

Når det kommer til tjenester som leveres til innbyggerne så er det en rekke utfordringer. Kanskje ikke alt for overraskende, er dog kvaliteten på helsetjenester det største problemet. Samtidig som utfordringer innenfor sikkerhet er en god nummer to.

Improving services in cities

Services in cities that need improving most *EU Top 4 services that need improving*

Forbedring av tjenester i byer. Kilde: [Eurobarometeret](#), ©European Union 2025.

Hva foreslår Kommisjonen?

Fra Kommisjonens side foreslås det et par interessante tiltak. Det er ikke pekt på direkte endringer av lovverk, men heller fokus på bedre informasjon og dialog. På sikt kan denne dialogen medføre endringer i foreslått lovverk. Noen hovedtiltak er:

- *Forenkling og bedre tilgang til støtte:* Opprette *EU Cities web-portal* (lansert i 3. desember) og senere en *EU Cities Platform* (2028) som samler finansiering, teknisk assistanse og kunnskapsressurser. Etablere *Cities helpdesk* for veiledning og støtte til små og mellomstore byer.
- *Økt finansiering og integrerte strategier:* Styrke EUs regionalpolitikk med over 100 milliarder euro til byer, inkludert direkte midler til bærekraftig urban utvikling. Det foreslås å lansere en ny *Pan-European Investment Platform for Affordable and Sustainable Housing*.
- *Kontinuerlig dialog og kapasitetsbygging:* Innføre årlige *høynivå politiske møter* med ordførere og tekniske konsultasjoner. Utarbeide *State of European Cities-rapport* (fra 2026) og videreføre *Cities Forum*. Fokus på administrative kapasitetsbygging og kunnskapsdeling.
- *Tematiske prioriteringer:* Rimelige og bærekraftige boliger (*Affordable Housing Plan*) lansert 16. desember. Videre tematisk prioritering vil være grønn og digital omstilling: energi, mobilitet, klima, AI og digitalisering. Sosial inkludering, sikkerhet og beredskap.

For norske byer vil i all hovedsak finansiering være utenfor EØS-samarbeidet. Derimot er det en mulighet at norske byer vil ha tilgang til høynivåmøter og dialog igjennom deltakelse i Eurocities, Council of European Municipalities and Regions og ERRIN.

6. EU gjør mer for å sikre demokratiet – et demokratiskjold

Den 12. november 2024 lanserte Europakommisjonen det ambisiøse initiativet *European Democracy Shield* ("Demokratiskjoldet"), et omfattende tiltak som tar sikte på å beskytte og styrke europeiske demokratier i møte med økende trusler mot informasjonsintegriteten og demokratiske institusjoner. Initiativet omfatter både nye og eksisterende tiltak innen en rekke politikkområder, og er designet for å møte dagens utfordringer i et stadig mer digitalisert og globalisert informasjonslandskap.

Bakgrunn for initiativet

Demokratiskjoldet er et svar på flere sammenhengende utfordringer som har fått økt oppmerksomhet de siste årene. Økningen i "*Foreign information manipulation and interference*" (FIMI), særlig fra autoritære regimer som Russland, samt interne demokratiske utfordringer, som polarisering og tillitskriser mellom ulike samfunnsgrupper, er blant de viktigste drivkreftene bak initiativet. I tillegg har den digitale transformasjonen av samfunnsdiskursen, hvor teknologi- og medieplattformer spiller en avgjørende rolle, introdusert nye utfordringer som for eksempel bruken av deepfakes og andre former for digital manipulasjon som kan underminere tilliten til informasjon og svekke demokratiske prosesser.

I tillegg til disse eksterne og interne truslene, anerkjenner Kommisjonen at den teknologiske utviklingen, spesielt innen kunstig intelligens (KI), har ført til nye typer desinformasjon og manipulasjon som kan være vanskelige å oppdage og håndtere. Demokratiskjoldet skal således bidra til å styrke situasjonsforståelsen, forbedre responskapasiteten mot informasjonsmanipulasjon og styrke både demokratiske institusjoner og borgerengasjement.

Kommisjonens overordnede mål for **European Democracy Shield** kan summeres opp som følger:

- Styrking av informasjonsintegriteten ved å forbedre situasjonsforståelse og responskapasitet mot trusler i informasjonsrommet.
- Styrking av demokratiske institusjoner, frie og rettferdige valg, og et uavhengig pressevesen.
- Økt samfunnsengasjement og oppbygging av motstandskraft blant borgere i EU for å håndtere truslene mot demokratiet.

Europeisk senter for demokratisk motstandskraft

Et av de mest fremtredende elementene i det nye initiativet er opprettelsen av det Europeiske Senteret for Demokratisk Motstandskraft (*European Centre for Democratic Resilience*, ECDR). Senteret vil spille en sentral rolle i å styrke koordineringen og informasjonsdelingen mellom EU-institusjoner, medlemsstater, sivilsamfunn og forskningsmiljøer. Hovedformålet er å styrke situasjonsforståelsen, fremme tidlig varsling, og sikre rask og effektiv respons på trusler som desinformasjon og utenlandsk innblanding i demokratiske prosesser.

Et sentralt aspekt ved senteret er at deltakelsen er frivillig for EU-medlemslandene, og det er forventet at det vil samarbeide med "likesinnede partnere" utenfor EU, inkludert kandidatland og naboland som er assosiert med EUs digitale programmer, som for eksempel Norge. Selv om senteret har fått mye oppmerksomhet, er det kritikk mot at det,

ifølge noen kommentatorer, fokuserer for mye på frivillig samarbeid og for lite på tvangstiltak mot plattformer og stater som bidrar til informasjonsmanipulering.

Verktøykasse mot FIMI

En annen viktig del av Demokratiskjoldet er å styrke EUs verktøykasse mot *Foreign information manipulation and interference* (FIMI). Denne verktøykassen består av en rekke eksisterende og nye tiltak, inkludert restriktive sanksjoner mot enkeltpersoner som er involvert i FIMI, samt suspensering av medielisenser dersom utenlandske aktører, som statlige medier, prøver å manipulere informasjonsrommet.

Kommisjonen har også planlagt å opprette et uavhengig nettverk for faktasjekkere (European Network of Fact-Checkers), som en del av en bredere interessentplattform knyttet til ECDR. Dette nettverket vil bidra til å styrke den kollektive kampen mot desinformasjon og bygge et mer robust europeisk informasjonsøkosystem.

Digital lovgivning i demokratiskjoldet

Demokratiskjoldet refererer til flere eksisterende EU-lovgivningstiltak knyttet til digital teknologi, deriblant Forordningen om digitale tjenester (DSA) og KI-forordningen. DSA stiller krav til store internettplattformer om å redusere systemisk risiko for samfunnet og demokratiet, og inkluderer bestemmelser som forbyr politisk reklame fra tredjepartsland før valg. Kommisjonen har allerede undersøkt brudd på DSA i forbindelse med TikTok og git X (tidligere Twitter) en større bot.

I tillegg har KI-forordningen som mål å skape større transparens i håndteringen av KI-generert innhold, som deepfakes og kunstig genererte bilder, som har vist seg å kunne påvirke valgresultater og samfunnsdebatt. Kravet om merking av KI-generert innhold vil tre i kraft fra august 2025, og kan bli en viktig komponent for å beskytte demokratiet mot teknologisk manipulasjon.

Cybersikkerhet og samarbeid

En annen sentral del av Demokratiskjoldet er cybersikkerhet, og hvordan det kobles til valgintegritet. Kommisjonen viser til eksisterende EU-reguleringer som NIS2-direktivet og *Cyber Resilience Act*, og understreker at cybersikkerhet og beskyttelse av demokratisk valg må sees i sammenheng. Initiativet vil blant annet styrke samarbeidet mellom EU og eksterne aktører som NATO, G7, FN og OSSE for å bygge en global motstandskraft mot cybertrusler.

Styrking av valgprosesser og politisk transparens

Kommisjonen har også fremmet et initiativ for å styrke valgprosesser i EU gjennom det eksisterende nettverket *European Cooperation Network on Elections* (ECNE). Dette nettverket samler myndigheter ansvarlige for gjennomføring av valg i EU og kandidatlandene, og skal bidra til å utveksle beste praksis og styrke valgenes integritet.

I tillegg vil kommisjonen arbeide for mer transparens i finansiering av politiske partier og valgkampanjer, ved å styrke eksisterende mekanismer for å redusere uønsket innflytelse og fremme bedre innsikt i hvordan politiske aktører finansieres.

Bærekraftige, frie og uavhengige medier

For å støtte en bærekraftig mediesektor vil Kommisjonen foreslå en revidering av det audiovisuelle medietjenestedirektivet (AVMSD) og undersøke hvordan reklameregler kan moderniseres for å fremme uavhengige og lokale medier i EU. Dette er en nødvendighet i en tid hvor medier og journalister, blir utsatt for økende trusler både på nettet og utenfor.

Styrking av borgerengasjement

Kommisjonen ønsker å fremme borgerengasjement gjennom flere tiltak som skal øke demokratisk deltakelse, spesielt blant unge mennesker. Dette inkluderer å støtte etablering av innbyggerpaneler og arrangere ungdomsdialoger for å øke bevisstheten om demokratisk motstandskraft i den digitale tidsalderen.

Utdanning i demokratiskjoldet

Utdanning spiller en nøkkelrolle i å bygge motstandsdyktige demokratier. Kommisjonen har lansert en handlingsplan for grunnleggende ferdigheter, som inkluderer medborgerskapsferdigheter, kritisk tenkning og digitale ferdigheter. Målet er å sikre at unge mennesker har de nødvendige verktøyene for å møte utfordringer som desinformasjon og politisk manipulering på nettet.

Demokratiskjoldet representerer et ambisiøst, helhetlig forsøk på å beskytte demokratiske prosesser, styrke motstandskraften mot informasjonstrusler og fremme et mer informert og engasjert samfunn. Med sitt fokus på samarbeid, både internt i EU og med internasjonale partnere, søker kommisjonen å sikre at Europa står sterkt i møte med hybride og ukjente trusler.

7. Revidering av EUs arktiske politikk

EU har de siste femten årene stadig jobbet for å være en aktør i Arktis. Som en ledende forskningsfinansierer i arktisk forskning og en stor økonomisk aktør er EU en viktig premissgiver for Arktis. EU har også tre medlemsland som er arktiske i sin natur, Finland, Sverige og Danmark igjennom tilknytningen til Grønland. Grønland står utenfor EU, men har en spesiell partnerskapsavtale om fiskeri, råstoffer og utvikling. EU ser Grønland som strategisk viktig i det grønne skiftet.

Den forrige Arktis strategien ble lagt fram i oktober 2021. Svært kort oppsummert bygger denne strategien på disse hovedpilarene:

- *Klima, miljø og bærekraft:* Dette er kjerner i EUs engasjement i Arktis ifølge strategien. EU ser Arktis som et episenter for klimaendringer, der temperaturene stiger tre ganger raskere enn globalt. Målet er å begrense global oppvarming og beskytte sårbare økosystemer. EU støtter også forbud mot olje-, kull- og gassleting i iskantsoner og oppmuntrer til utfasing av fossil avhengighet i regionen.
- *Bærekraftig utvikling for lokalbefolkning og urfolk:* Fokus på grønn industri, mineraler til grønn omstilling (kritiske råmaterialer) og bærekraftig turisme. Samarbeid med samiske og andre urfolksgrupper er eksplisitt vektlagt. EU finansierer forsknings- og innovasjonsprosjekter gjennom blant annet Horisont Europa og Interreg.

Under sitt besøk til Island den 16.-18. juli 2025 lanserte Kommissjonspresident Ursula von der Leyen at EU vil revidere sin Arktiske strategi. Mye har vært uklart rundt denne revideringen, men det begynner å bli et klarere bilde. Et mål vil være å ha strategien klar for september 2026, da neste [EU Arctic Summit and Indigenous Peoples Dialogue](#)

vil holdes.

Før jul vil det bli åpnet en offentlig høring, som er mulig å svare på.

Kommissjons-
president von der
Leyen under sitt
besøk på Island
sammen med
Islands
statsminister
Kristrún Mjöll.
Foto: [Iceland
Monitor](#)

8. Aktuelle lovsaker for kommunale sektor

Det er ikke enkelt å følge med på hva som er aktuelle lovsaker for kommunal sektor i disse dager. Forklaring er enkel – denne Kommisjonen kommer med færre lovforslag og fokuserer i all hovedsak på å redusere styringspresset. Såkalte omnibus er det som er det som er mest aktuelt fra Kommisjonen. I lovgivning refererer en *omnibuslov* til en lov som inkluderer flere forskjellige lovforslag eller reformer i ett samlet lovverk. Den kan omhandle flere områder eller emner samtidig, og derfor har den ofte et bredt spekter av innhold. For eksempel kan en omnibuslov endre bestemmelser i forskjellige lovområder som skatt, helse, utdanning og så videre. Dette gjør at ny lovgivning fra Kommisjonen i all hovedsak er sektorovergripende.

Oppfølging av Draghi-rapporten er også svært viktig for denne nye Kommisjonen. Et av problemene Mario Draghi peker på i europeiske økonomi, er at ting tar for lang tid. Dette gjelder til en viss grad plansystemet, hvor det ønskelig at «alt skal gå raskere». Dette begynner Kommisjonen å følge opp og mye av de relevante lovforslagene har kommet i november og desember i år.

Resource EU – lagt fram 3. desember

EU er sterkt avhengig av import av kritiske råmaterialer, som er avgjørende for grønn og digital omstilling, forsvar, romfart og matsikkerhet. Kina dominerer global produksjon i alle ledd av verdikjeden, noe som skaper sårbarhet og geopolitiske risikoer for EU.

For å redusere denne avhengigheten lanserte EU den 3. desember en plan med mål om å begrense avhengighet til maks 65 % per råvare, øke egen produksjon og resirkulering, samt styrke konkurranseevnen i strategiske sektorer. Planen henter inspirasjon fra REPowerEU og bygger på erfaringer fra energisektoren om at dype avhengigheter kan reduseres med ambisiøse og målrettede tiltak.

Tiltakene omfatter fem hovedområder: etablering av et europeisk senter for kritiske råmaterialer med ansvar for kunnskapsdeling, felles innkjøp og lagring; økt finansiering gjennom EU-midler og nasjonale fond til strategiske prosjekter; styrking av internasjonale partnerskap med tredjeland; regulatoriske endringer for raskere tillatelser, forenkling av regelverk og tiltak for resirkulering og eksportrestriksjoner; samt kompetanseutvikling gjennom opprettelsen av Raw Materials Academy. Kommisjonen vil også bruke handelsinstrumenter mot ikke-markedspraksis og begrense kinesisk deltakelse i forskning knyttet til kritiske råmaterialer.

Når det gjelder planlegging er det spesielt verdt å notere seg at Kommisjonen viser i planen til lovgivning som kom med Critical Raw Materials Act (CRMA). I CRMA settes det strenge tidsfrister for EØS-landene igjennom maksimumsgrenser på 27 måneder for utvinning og 15 måneder for prosessering/resirkuleringsprosjekter. For mange land vil dette være strengere tidsfrister enn det som allerede ligger inne i de respektive plan- og bygningsloven. De landene som ikke har opprettet «Single Points of Contact» oppfordres også til å gjøre dette.

Videre vil Kommisjonen gjennomgå regelverket for tillatelser og fjerne eventuelle «regulatoriske hindringer». Som et første steg vil Kommisjonen legge frem et forslag om akselerert miljøtillatelsesprosess, som vil inneholde bestemmelser for å fremskynde tillatelser for prosjekter knyttet til kritiske råmaterialer. Kommisjonen vil i første kvartal 2026 utstede et veiledningsdokument for en enklere og mer harmonisert gjennomføring i medlemsstatene av EU-

lovgivningen om miljøtillatelser, inkludert aspekter som gjelder gruvesektoren. Veiledningsdokumentet vil klargjøre elementer som overholdelse av miljøkvalitetsstandarder og fremme enklere og raskere etterlevelse.

Grid package – lagt fram 10. desember

For et mer effektivt strømnett som i større grad skal integrere fornybare ressurser er det viktig med effektive og gode strømlinjer. Dette handler om overføring mellom land, men også til en viss grad overføring innad i medlemsland. Som mye annet – peker Kommisjonen på at utbygging av nye og moderniserte strømlinjer går for sakte.

Selv om utbyggingen av strømlinjer i Norge, i all hovedsak gjennomføres i energiloven er det likevel verdt å merke seg Grid Package. Det legges her opp til raskere godkjenning av utbygging. For norsk kommunesektor er det verdt å merke seg dette gitt at energiloven og plan- og bygningsloven har sterke tilgrensninger. Et annet viktig element er også raskere godkjenning av for eksempel ladestasjoner, som skal bygges i henhold til plan- og bygningsloven.

Omnibus miljø lagt fram 11. desember

Den 11. desember la Kommisjonen fram nok en viktig omnibus. Denne gangen var det knyttet til lovgivning vedrørende miljø. Det var fra mange aktører innenfor «miljøbransjen» utalt en stor frykt for denne omnibussen og hvor langt Kommisjonen ville gå i å svekke europeisk miljølovgivning. Til en viss grad kan en argumentere for at denne frykten var ved godt grunnlag.

Pakken er en rekke målrettede lovverksendringer som har som formål å bidra til at EUs miljølovgivning kan gjennomføres på en raskere, enklere og billigere måte. Det er blant annet verdt å se på forslagene som går på miljøkonsekvensutredning og de strengere tidsfristene som foreslås. Forslaget vil diskutere på nyåret av medlemslandene og parlamentet.

Revidering av anskaffelsesdirektivene – andre kvartal 2026?

Et annet viktig tema Kommisjonen har jobbet med igjennom 2025 er revidering av anskaffelsesdirektivene. Den 3. november åpnet Kommisjonen en såkalt «Call for evidence», som vi på norsk kaller for offentlig høring. Frist for å innspill er den 26. januar og regjeringen ved Nærings- og fiskeridepartementet oppfordrer alle berørte aktører til å sende innspill. Norsk kommunesektor gjør anskaffelser for flere hundre milliarder i året og er i høyeste grad berørt av disse endringene.

Det er verdt å merke seg at Kommisjonen i grunnlaget for å gjennomføre revidering av dette direktivet påpeker at evalueringen av EUs anskaffelsesdirektiver fra 2014 viser at målene bare delvis er oppnådd. Problemene inkluderer manglende juridisk klarhet, økt kompleksitet, fortsatt risiko for korrupsjon, begrenset grensekryssende deltakelse og ujevn bruk av miljø-, sosial- og innovasjonskrav. Nye prioriteringer som økonomisk sikkerhet og strategisk autonomi har kommet til, men dagens rammeverk sliter med å effektivt styre offentlige investeringer og støtte EUs strategiske mål. Årsakene er blant annet komplekse og lite fleksible prosedyrer, begrenset europeisk merverdi, fragmenterte krav som svekker strategisk innvirkning, og svake styringsmekanismer med dårlig datakvalitet.

I Europa gjøres det offentlig innkjøp for rundt 2,6 billioner euro i året. Endringer i dette regelverket kan dermed ha store ringvirkninger for den europeiske økonomien.

9. Kommuneøkonomi i fritt fall?

For de som ha fulgt debatten rundt Regjeringens forslag til nytt statsbudsjett i Norge vil kanskje ha fått med seg en sterk misnøye rundt bevilgningene til kommunesektoren. Som [Teknisk Beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi \(TBU\)](#) skriver:

Kommuneøkonomien var i 2024 samlet sett svakere enn på mange år. Etter flere år med merskattevekst og oppbygging av store disposisjonsfond i mange kommuner, ble det en betydelig skattesvikt i 2024. De økonomiske resultatene var godt under langsiktig bærekraftig nivå i mange kommuner, også etter tilleggsbevilgninger mot slutten av året. Betydelige økte bevilgninger i 2025 og utsikter til realvekst i frie inntekter også i 2026, vil sammen med omstillinger i sektoren, bidra til å bedre den økonomiske situasjonen.

Der hvor TBU mener det ser ut til å bli en bedring i kommuneøkonomien i Norge er det dessverre ikke like stor optimisme i resten av Europa.

Historiske underskudd i Tyskland – presser fram reformer?

[Bertelsmanns Stiftung har gått igjennom statusen](#) for den økonomiske situasjonen for tyske kommuner. Rapporten tegner et heller mørkt bilde – i 2024 gikk tyske kommuner med et underskudd på 25 milliarder euro. Det er et historisk stort underskudd for tyske

kommuner, men problemet er at framtiden er enda mørkere.

Vedvarende høy inflasjon, svakt skattegrunnlag og økende sosiale utgifter gjør at Europas største økonomi står ovenfor en vanskelig situasjon. Kommunene har et stort investeringsetterlep, særlig innen infrastruktur og klimatiltak. Inflasjon og manglende statlig finansiering forverrer situasjonen.

Rapporten peker på at store strukturelle reformer er nødvendig i den tyske kommunesektoren – og det bør skje fort. Interessant nok – så er det mange likhetstrekk med den norske debatten. Ettersom rapporten er på tysk gjengis hovedpunktene her:

Statsreform – tydelig rolle- og ansvarsfordeling:

- Kommunene får mange oppgaver via føderale lover, særlig innen sosialsektoren.
- Det kreves en reform som gir klarere ansvar for hvem som skal finansiere disse oppgavene – spesielt at staten tar mer av regningen.

Langsiktig finansieringsmodell for kommuner:

- I stedet for midlertidige støtteordninger trengs en varig finansieringsstruktur som gir forutsigbare og stabile inntekter.
- Felles statlig og føderalt investeringsfond:
- Et spesialfond mellom stat og delstater foreslås for å dekke store og nødvendige investeringer, spesielt knyttet til klima og infrastruktur.

Offentlig-private fond (PPP-modeller):

- Et "framtid- og transformasjonsfond" med midler fra både offentlige og private aktører vurderes, for å få inn mer kapital til nødvendige investeringer.

Bedre utjevning mellom kommuner og regioner:

- Det er store forskjeller i økonomisk kapasitet mellom rike og fattige kommuner. Det foreslås reformer for styrket økonomisk utjevning – slik at alle kommuner får likere muligheter til å investere og levere tjenester.

Reform av sosialfinansiering:

- Et sentralt krav er at føderale myndigheter må ta større ansvar for sosialutgifter, ettersom kommunene i dag synes av forpliktelser de ikke får dekket.

Finanzierungssaldo der Gemeinden und Gemeindeverbände, 2014–2024, in Mrd. Euro

Quelle: Daten von Destatis aus den Kassenergebnissen der Kern- und Extrahaushalte des Öffentlichen Gesamthaushalts, 71511-01.

BertelsmannStiftung

[Kommunaler Finanzreport 2025](#), Knappe Kassen, große Aufgaben, ©Bertelsmann Stiftung, 2025.

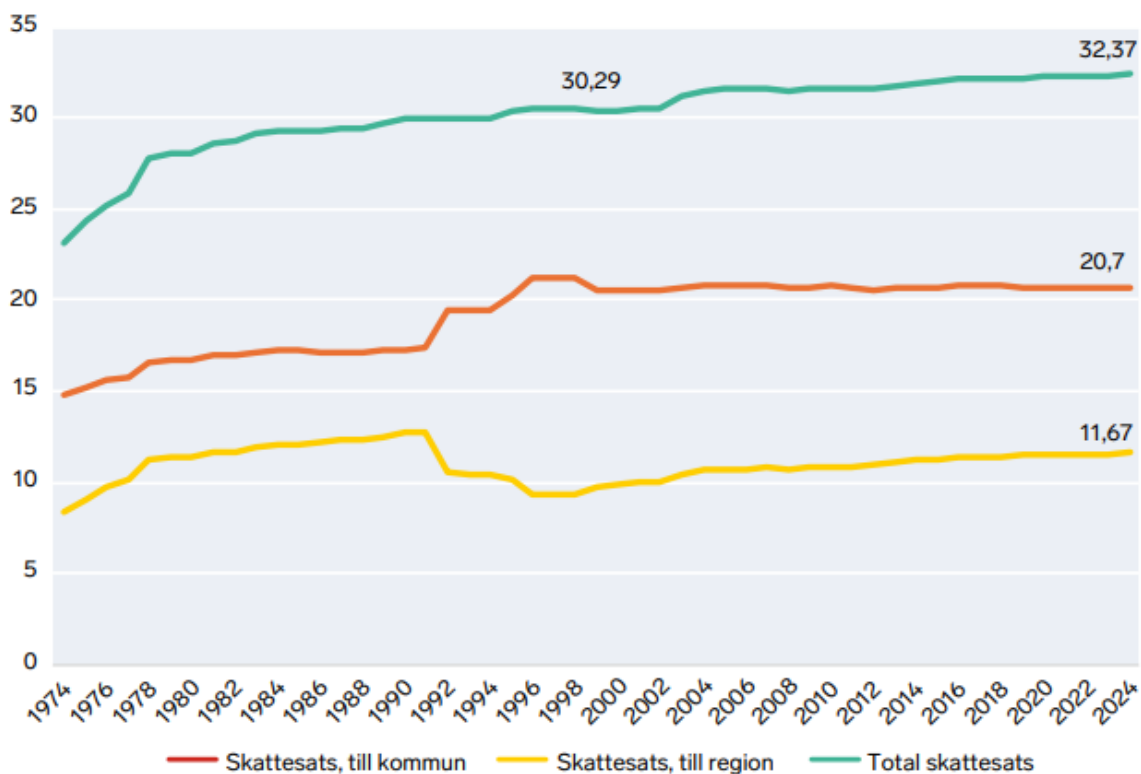
Misnøye fra Svensk næringsliv

Sverige sliter også med svak kommuneøkonomi. For å bøte på den svake økonomien har de svenske kommunene og fylkene økt skattenivået de siste årene. Dette har medført en større misnøye – spesielt fra næringslivet, som mener skattetrykket har blitt for høyt. Svensk næringsliv har fått [utarbeidet en rapport som](#) også tar seg friheten til å slå en rekke strukturelle reformer for å få ned skattetrykket fra regioner og kommuner. Konkret foreslås det:

- Skattebrems for å hindre ubegrensede skatteøkninger.
- Reduksjon av statsbidrag med strengere krav til effekt.
- Bonusordninger for effektivisering og vekst.
- Obligatorisk sparing i disposisjonsfond.
- Ingen statlig overtakelse av kommunal gjeld.
- Konkurransetsetting av velferdstjenester og bedre kvalitetsinformasjon.
- Kostnadstransparens og rettferdige erstatningsnivåer.
- Færre regioner og kommuner for stordriftsfordeler.

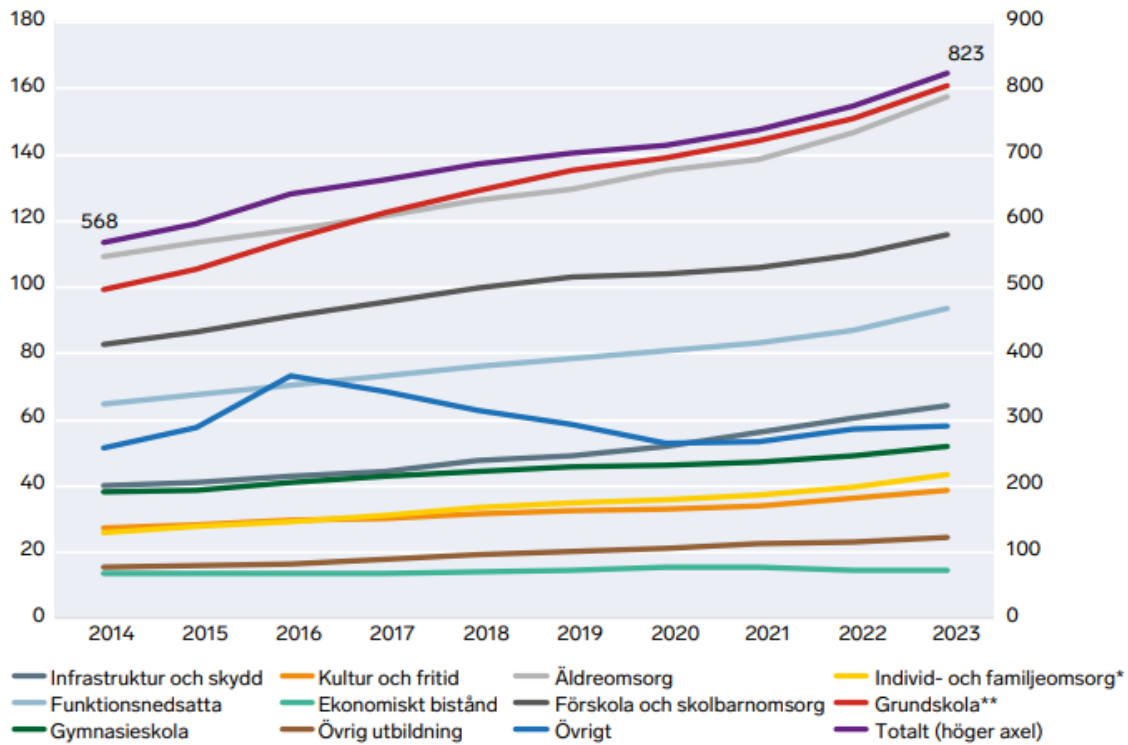

Figur 1. Kommunalskattesatsens utveckling.

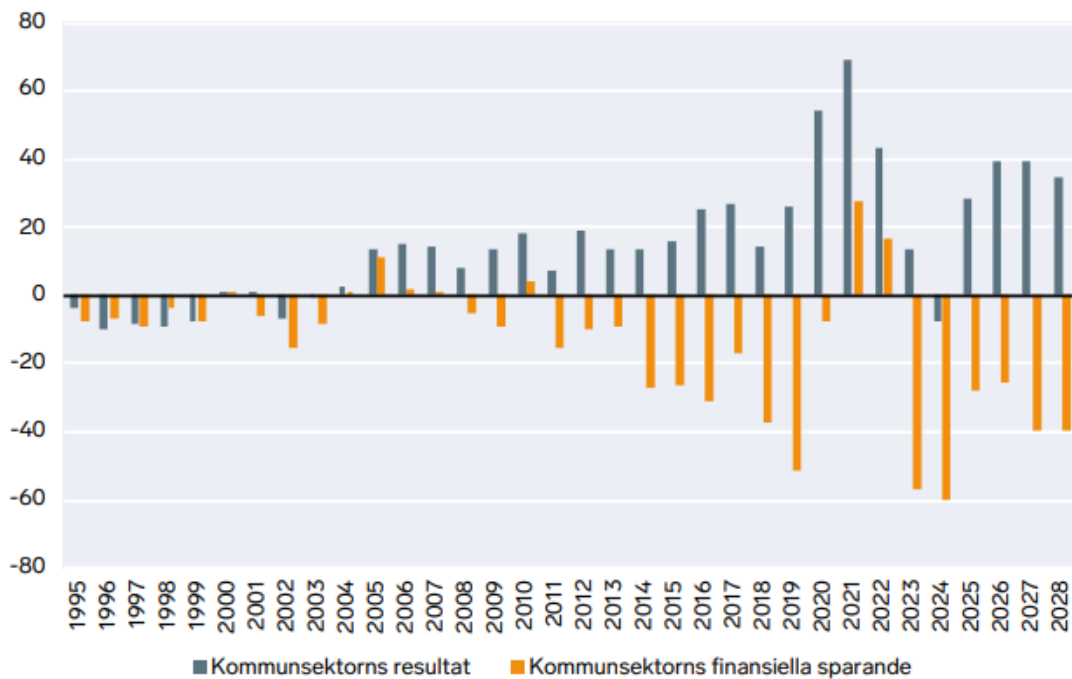

Kilde: Rapport [Medborgarnas växande nota – kommunsektorns finanser över tid](#), ©Svenst Näringsliv 2025.

Figur 12. Kommunernas kostnader per verksamhet 2014–2023, miljarder kronor (löpande priser).

Figur 6. Kommunsektorns resultat och finansiella sparande 1995–2023. Miljarder kronor.

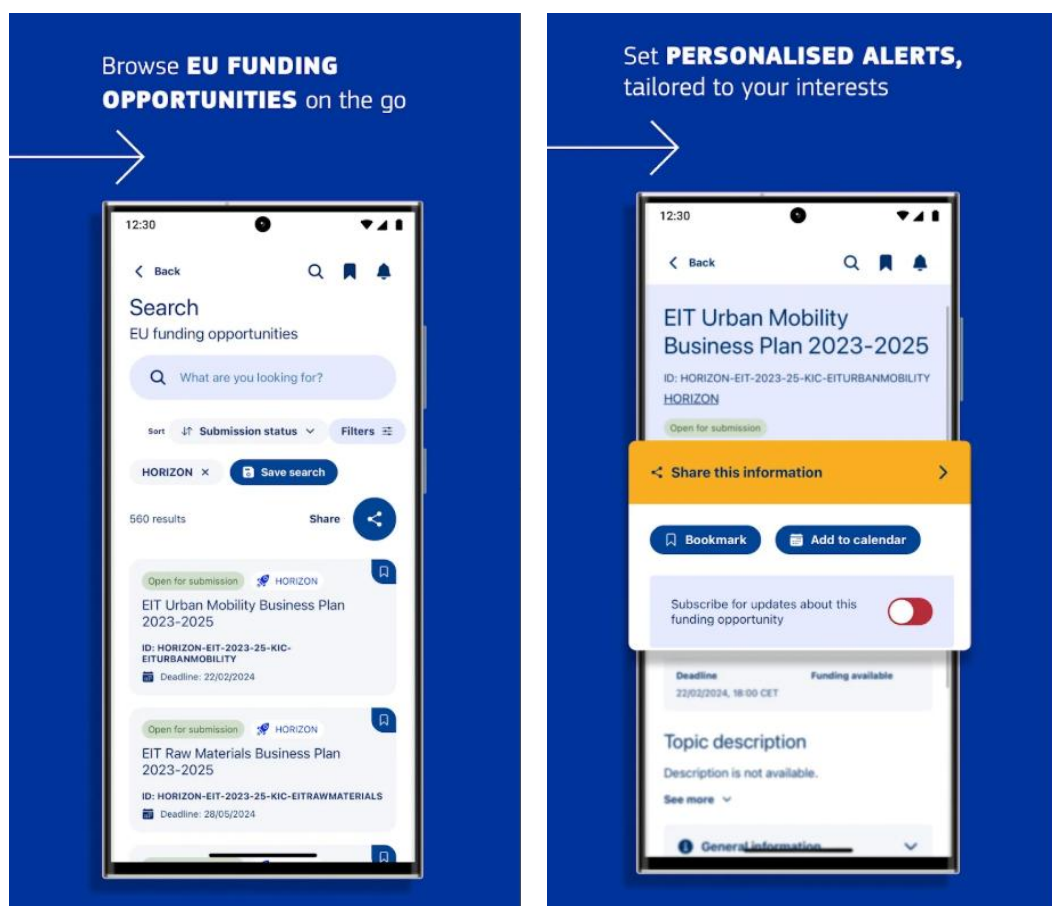

Kilde: Rapport [Medborgarnas växande nota – kommunsektorns finanser över tid](#), ©Svenst Næringsliv 2025.

10. Applikasjon for EU prosjekter

Avslutningsvis er det gledelig å meddele at EU har tatt steget – og endelig lansert en egen applikasjon (også kjent som app), som skal gjøre det enklere å følge med på aktuelle utlysninger. Ifølge Kommisjonen skal den nye appen la deg:

- Bla gjennom EU-finansieringsmuligheter innen et bredt spekter av temaer og EU-programmer
- Utforske og lære mer om resultatene fra EU-finansierte prosjekter
- Sette personlige varsler basert på dine interesseområder
- Holde deg oppdatert gjennom tilgang til varsler i sanntid
- Lese nyheter om EU-finansiering
- Oppdage arrangementer som bringer deg ett skritt nærmere å kunne håndtere prosjektet ditt

Det vil altså bli betraktelig enklere å følge med på utlysninger for aktuelle EU prosjekter framover!

11. På kalenderen framover

Det tas forbehold om endringer.

Når	Hva	Hvor
01.01.2026	Kypros' ordfører i Rådet 2026	Brussels
09.01.2026	Stakeholders consultation on "Child wellbeing and child benefits – mapping child benefit systems across EU member States"	Brussels
14.01.2026	Conference. VOICES: From Testimonies to Politics. Towards a Local Action Plan against Racism and for Integration	Brussels
19.-22.01.2026	EP Plenumssesjon	Strasbourg
28.01.2026	7th CIVEX commission meeting	Brussels
28- 29.01.2026	REGI Ordinary meeting	Brussels
02.02.2026	Stakeholder consultation – Opinion on the European Commission proposal for a "Regulation establishing Global Europe"	Brussels
09.-12.02.2026	EP Plenumssesjon	Strasbourg
09.-12.02.2026	EP Plenumssesjon	Strasbourg
25-26.02.2026	REGI Ordinary meeting	Brussels
04-05.03.2026	CoR - plenumssesjon	Brussels
16.-17.03.2026	REGI Ordinary meeting	Brussels

Forkortelser:

[CAFA/CFFA](#) - Commission for Financial and Administrative Affairs of the CoR

[CEPLI](#) – European Confederation of Local Intermediate Authorities

[CEMR](#) – Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

[CIVEX](#) – Commission for Citizenship, Governance, Institutional and External Affairs of the CoR

[CoR](#) – European Committee of the Regions, Europeiske Regionkomiteen; [kalender 2026](#)

[COTER](#) – Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget of the CoR

[DG](#) – Director General tilsvarende ekspedisjonssjef

[EC](#) – European Commission, Europakommisjonen

[EESC](#) – European Economic and Social Committee

[EP](#) – European Parliament, Europaparlamentet, kalender [2026](#)

[EUSBSR](#) – EU Strategy for the Baltic Sea Region

[ESPON](#) – European Territorial Observatory Network

[NTCCP](#) – National Territorial Cohesion Contact Points

[REGI](#) – Europaparlamentets komité for regionalutvikling og samholdighetspolitikk, kalender [2026](#)

[REGIO](#) – Directorate-General for Regional and Urban Policy, EC

[Rådet](#) – Council of the EU, Rådet for den europeiske union

[UIA](#) – Urban Innovative Actions Initiative

Ta kontakt! Vi hører gjerne fra deg [HER](#)

God jul & Godt nytt år

Årets Juletre ved Grand Place i Brussel. Foto: Norges delegasjon til EU